



**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI**  
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.004.07.2022

**Pani**  
**Marta Perkowska**  
**Prezes Zarządu Głównego**  
**Stowarzyszenia Otwarte Drzwi w Warszawie**  
ul. Równa 10/3  
03-518 Warszawa

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/032 Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowane przez samorządy województw

# I. Dane identyfikacyjne

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Jednostka kontrolowana              | Stowarzyszenie Otwarte Drzwi<br>ul. Równa 10/3, 03-418 Warszawa.                                                                                                                                                                      |
| Kierownik jednostki kontrolowanej   | Marta Perkowska, Prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarte Drzwi od 26 marca 2018 r.                                                                                                                                             |
| Zakres przedmiotowy kontroli        | 1. Wykonanie dotowanych zadań i uzyskanie zakładanych rezultatów.<br>2. Legalność i gospodarność wykorzystania środków.                                                                                                               |
| Okres objęty kontrolą               | Lata 2019-2021 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.                                                                                                                                                       |
| Podstawa prawna podjęcia kontroli   | Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>1</sup>                                                                                                                                               |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli<br>Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny                                                                                                                                                             |
| Kontrolerzy                         | 1. Anna Marszałek-Rochowicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/47/2022 z 20 lipca 2022 r.<br>2. Bartłomiej Ślusarczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/48/2022 z 20 lipca 2022 r. |

(akta kontroli t. I str.1-2, 25-34)

## II. Ocena ogólna<sup>2</sup> kontrolowanej działalności

### OCENA OGÓLNA

Stowarzyszenie Otwarte Drzwi<sup>3</sup> jako organizator Zakładu Aktywności Zawodowej Galeria „Apteka Sztuki”<sup>4</sup> wspierało rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, a osiągnęte efekty miały trwały charakter. Skuteczność działalności ZAZ obniżały jednak nieprawidłowości związane z planowaniem oraz sposobem dokonywania ocen efektów prowadzonej rehabilitacji. W szczególności, w indywidualnych programach rehabilitacji zawodowej i społecznej nie określono w sposób zindywidualizowany celu i spodziewanych efektów, rodzaju planowanych indywidualnych działań w zakresie rehabilitacji, ani terminów oceny postępów w realizacji programów.

Siedem z 45 osób niepełnosprawnych zatrudnionych w prowadzącym galerię sztuki ZAZ, podjęło w latach 2019-2021 zatrudnienie na otwartym rynku pracy, co świadczy o skuteczności podejmowanych działań rehabilitacyjnych wobec tych osób. W niektórych przypadkach był jednak to proces długotrwały. Jedna z tych osób uzyskała zatrudnienie na otwartym rynku pracy po trzech latach, kolejna po prawie siedmiu, a w skrajnym przypadku było to nawet 13 lat.

Zwrócić jednak należy uwagę, że w ośmiu przypadkach to Zakład zdecydował o zakończeniu współpracy – dwóm pracownikom wypowiedział umowę o pracę, z jednym rozwiązał umowę za porozumieniem stron, a w pięciu przypadkach nie przedłużył umowy o pracę z uzasadnieniem, że „poziom funkcjonowania społeczno-

<sup>1</sup> Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

<sup>2</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

<sup>3</sup> Dalej: Stowarzyszenie.

<sup>4</sup> Dalej: ZAZ lub Zakład.

zawodowego pracownika był niewystarczający do kontynuowania zatrudnienia w ZAZ”, co wskazywałoby na nieskuteczność podejmowanych wobec tych osób działań rehabilitacyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie niezgodnego z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej<sup>5</sup> opracowywania indywidualnych programów rehabilitacji zawodowej i społecznej, ocen efektywności rehabilitacji oraz planów zatrudnienia u innego pracodawcy na otwartym rynku pracy.

Stowarzyszenie spełniało warunki ubiegania się o dofinansowanie utworzenia i działania ZAZ. Prawidłowo wydatkowało i rozliczało uzyskane dotacje ze środków własnych samorządu województwa mazowieckiego oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych<sup>6</sup>.

### **III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej<sup>7</sup> kontrolowanej działalności**

OBSZAR

#### **1. Wykonanie dotowanych zadań i uzyskanie zakładanych rezultatów**

##### **1.1 Tworzenie i działanie zakładu aktywności zawodowej**

Stowarzyszenie zostało założone 1 czerwca 1995 r. Zgodnie ze Statutem<sup>8</sup>, celem Stowarzyszenia było m.in.: przeciwdziałanie bezrobociu, bezdomności, ubóstwu, wykluczeniu społecznemu, marginalizacji społecznej, przemocy oraz niesienie pomocy socjalnej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej, materialnej osobom ubogim, bezdomnym, niepełnosprawnym, chorym, w szczególności dzieciom i młodzieży. Wg stanu na koniec 2021 r. Stowarzyszenie zatrudniało 13 osób z niepełnosprawnością oraz prowadziło zakład aktywności zawodowej, którego uczestnikami były 24 osoby niepełnosprawne. Stowarzyszenie w zakresie działalności gospodarczej oferowało usługi gastronomiczne i cateringowe (Kuchnia „Czerwony Rower”), usługi szkoleniowe (Agencja Zatrudnienia) oraz reklamowe i promocyjne (ZAZ), a także kolonie, obozy i turnusy rehabilitacyjne. Poza ZAZ, Stowarzyszenie prowadziło m.in.: Agencję Zatrudnienia, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Ośrodek dziennego pobytu i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, Ośrodek wsparcia osób niepełnosprawnych „Partnerzy”, Środowiskowy dom samopomocy typu AB<sup>9</sup>, Mieszkanie chronione-treningowe „Życie na swoim”, Mieszkanie chronione długoterminowe, Centrum integracji osób z niepełnosprawnościami „Klub za Bramą”, Świetlicę socjoterapeutyczną „Mały Książę”. Stowarzyszenie było organizacją pozarządową w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie<sup>10</sup>.

(akta kontroli t. I str. 35-54, 322-455)

<sup>5</sup> Dz. U. z 2021 r. poz. 1934, dalej: rozporządzenie w sprawie ZAZ.

<sup>6</sup> Dalej: PFRON lub Fundusz.

<sup>7</sup> Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

<sup>8</sup> Art. 10 Statutu Stowarzyszenia Otwarte Drzwi z 28 października 2013 r. (Dalej: statut Stowarzyszenia)

<sup>9</sup> Placówka typu A przeznaczona jest dla osób chorych psychicznie, a typu B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

<sup>10</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.

Zakład utworzony został w 2007 r.<sup>11</sup> i był wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką Stowarzyszenia. Zgodnie ze Statutem ZAZ z 2 czerwca 2015 r.<sup>12</sup> misją Zakładu była pomoc osobom niepełnosprawnym zaliczanym do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, w realizacji pełnego, niezależnego, aktywnego życia oraz działania na rzecz zwiększania integracji społecznej poprzez aktywne uczestnictwo tych osób w zespole przedsięwzięć organizacyjnych, technicznych, leczniczych, psychologicznych, szkoleniowych i społecznych, a także poprzez zatrudnianie tych osób i przygotowanie do pracy na otwartym rynku pracy<sup>13</sup>.

Celem statutowym ZAZ było zatrudnianie osób niepełnosprawnych oraz ich rehabilitacja zawodowa i społeczna, przygotowywanie do życia w otwartym środowisku, a także pomoc w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w miarę indywidualnych możliwości osób niepełnosprawnych.

ZAZ prowadził funkcjonującą na wolnym rynku galerię sztuki, w której odbywały się wystawy i wernisaże prac artystów polskich i zagranicznych, konferencje, warsztaty i szkolenia. Oferował usługi wystawiennicze, ale także usługi reklamowe i promocyjne, w tym opracowanie projektów graficznych druków w małym i dużym formacie. Prowadzeniem galerii zajmowały się 32 osoby, w tym 24 osoby niepełnosprawne. Osoby z niepełnosprawnościami zatrudnione były na stanowiskach związanych wprost z działalnością galerii – grafik komputerowy, opiekun artystyczny, pracownicy przygotowujący wystawy oraz pomocniczych – pracownicy administracji, prowadzący kawiarenkę, sprzątający.

(akta kontroli t. I str. 63-66, 71-100, 104-120, t. VI str. 308-320)

W ujęciu narastającym przez trzy lata objęte kontrolą w ZAZ zatrudnionych było łącznie 45 osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, w tym 28 ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 17 z umiarkowanym, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Żadna z tych osób nie została skierowana do pracy w ZAZ przez powiatowy urząd pracy<sup>14</sup>.

Wg stanu na koniec każdego roku w ZAZ zatrudnione były 32 osoby, w tym 24 niepełnosprawne i ośmiu pracowników personelu. Wśród osób niepełnosprawnych na koniec 2019 r. 15 miało orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności (47% ogółu zatrudnionych w ZAZ), a dziewięciu o umiarkowanym (28%). Na koniec 2020 r. i 2021 r. po 14 uczestników miało orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności (44%), a 10 o umiarkowanym (31%). Osoby niepełnosprawne były także zatrudnione w składzie personelu ZAZ.

W okresie objętym kontrolą 21 z 45 uczestników ZAZ zakończyło zatrudnienie w Zakładzie: cztery w 2019 r., dziewięć w 2020 r. i osiem w 2021 r. 14 z nich miało orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Przyczyny zakończenia zatrudnienia były zróżnicowane. Jeden pracownik podjął decyzję o zakończeniu pracy ze względu na stan zdrowia, jeden nie przedłużył umowy, argumentując to chęcią zmiany zawodu, trzech przeszło na emeryturę, jeden złożył wypowiedzenie, w ośmiu przypadkach to pracodawca zdecydował o zakończeniu pracy – dwóm pracownikom wypowiedział umowę o pracę (jeden nie stawiał się w pracy po zakończeniu pracy zdalnej, drugi stwarzał zagrożenie poczucia bezpieczeństwa innych pracowników), z jednym rozwiązał umowę za porozumieniem stron, a pięciu nie przedłużył umowy o pracę (z uzasadnieniem „poziom

<sup>11</sup> Decyzja Wojewody Mazowieckiego nr WPS.V.SM/D/A/9020/2/07 z dnia 20 grudnia 2007 r. przyznająca Stowarzyszeniu status ZAZ od dnia 19 grudnia 2007 r.

<sup>12</sup> Dalej: Statut ZAZ

<sup>13</sup> § 8 Statutu ZAZ.

<sup>14</sup> Dalej: PUP.

funkcjonowania społeczno-zawodowego pracownika był niewystarczający do kontynuowania zatrudnienia w ZAZ<sup>15</sup>).

W siedmiu na 21 przypadków zakończenie uczestnictwa w ZAZ wynikało z przejścia pracowników na otwarty rynek pracy. W 2019 r. pracy na otwartym rynku nie podjął ani jeden uczestnik ZAZ, w 2020 r. pracę taką podjęło trzech, a w 2021 r. czterech uczestników ZAZ, co stanowiło odpowiednio 0%, 9,3% oraz 12,5% wszystkich osób z orzeczeniami zatrudnionych w poszczególnych latach w ZAZ<sup>15</sup>. Żaden z pracowników ZAZ nie podjął rehabilitacji w warsztatach aktywności zawodowej ani zatrudnienia w zakładach pracy chronionej. Przejścia pracowników na otwarty rynek pracy miały charakter trwałe.

Średni czas zatrudnienia w ZAZ wszystkich 45 osób niepełnosprawnych w okresie kontrolowanym wynosił 39 miesięcy. Jedenaście z 45 osób było zatrudnionych w ZAZ poniżej roku, a 12 pracowało ponad pięć lat. 17 niepełnosprawnych było zatrudnionych w przedziale od roku do trzech lat, a pięciu od trzech do pięciu lat.

Pracownicy, którzy zakończyli świadczenie pracy w latach 2019-2021 (21 odejść, w tym jednego pracownika dwukrotnie), byli zatrudnieni średnio w ZAZ przez 39 miesięcy (ponad trzy lata). Sześciu pracowników, którzy przeszli na otwarty rynek pracy, było zatrudnionych w ZAZ przez 83, 36, 19, 14, 8 miesięcy, oraz pracownik odchodzący dwukrotnie: 153 miesiące za pierwszym razem i dwa miesiące za drugim. Oznacza to, że trzech z nich uzyskało zatrudnienie na otwartym rynku po trzech, po prawie siedmiu i po prawie 13 latach. Dla pięciu z sześciu uczestników ZAZ, którzy podjęli zatrudnienie na otwartym rynku opracowano plany zatrudnienia u innego pracodawcy<sup>16</sup>. Opracowano je w sposób niezgodny z § 13 ust. 7 i 8 rozporządzenia w sprawie ZAZ. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. II str. 22-29, 40-104)

W okresie pandemii SARS-CoV2 pracownicy niepełnosprawni oraz personel ZAZ pracowali częściowo w formie zdalnej, z wykorzystaniem platform do komunikacji on-line, co ograniczyło rehabilitację. W kartach ocen indywidualnych efektów rehabilitacji zawodowej i społecznej odnotowano pogorszenie się stanu zdrowia i sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie zapewniło wsparcie psychologiczne swoim pracownikom w celu łagodzenia kryzysów związanych z poczuciem osamotnienia oraz przymusową izolacją.

(akta kontroli t. II str. 22-29)

## 1.2 Rehabilitacja osób niepełnosprawnych

Zgodnie z wymogami § 13 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ZAZ Zarząd Główny Stowarzyszenia powołał zespół programowy ZAZ i ustalił<sup>17</sup>, że w jego skład będą wchodzić cztery osoby: kierownik Zakładu, psycholog/doradca zawodowy, pielęgniarka oraz księgowa. Pięć lat później Zarząd podjął kolejną uchwałę o powołaniu zespołu programowego ZAZ, w której jednak nie określił jego składu<sup>18</sup>. W okresie kontrolowanym w skład tego zespołu programowego na mocy decyzji kierownika ZAZ<sup>19</sup> wchodziły poza nim trzy osoby: pielęgniarka, doradca zawodowy oraz księgowa. Od 1 kwietnia 2022 r. do zespołu dołączył jeszcze trener pracy.

(akta kontroli t. II str.105-113)

<sup>15</sup> Jeden pracownik jest policzony dwukrotnie, ponieważ w 2020 r. podjął pracę na otwartym rynku, następnie wrócił do ZAZ i w 2021 r. ponownie podjął zatrudnienie poza zakładem.

<sup>16</sup> Dalej: plan zatrudnienia.

<sup>17</sup> Uchwała Zarządu Głównego Stowarzyszenia z 3 października 2014 r.

<sup>18</sup> Uchwała Zarządu Głównego Stowarzyszenia nr 6b/2019 z dnia 27 maja 2019 r.

<sup>19</sup> Z 1 czerwca 2019 r., 1 października 2020 r., 1 lutego 2021 r., 1 kwietnia 2022 r.

Zespół programowy opracował indywidualne programy rehabilitacji zawodowej i społecznej<sup>20</sup> dla wszystkich osób niepełnosprawnych zatrudnionych w ZAZ. Sporządzano je na podstawie przyjętego wzoru dokumentu. Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 15 niepełnosprawnych uczestników ZAZ<sup>21</sup>. Wszystkie programy zostały podpisane przez pracowników, których dotyczyły. W ocenie NIK, IPR były jednak ogólnikowe i nie zawierały wszystkich elementów określonych w § 13 ust. 3 pkt 1-5 rozporządzenia w sprawie ZAZ. W szczególności nie określały konkretnie zakresu i czasu rehabilitacji społecznej i tylko w ograniczonym zakresie uwzględniały rehabilitację zdrowotną, a cele zostały określone ogólnikowo. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. II str.114-134, t. III 43-59)

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych<sup>22</sup> i rozporządzeniem w sprawie ZAZ, zespół programowy zobowiązany był do monitorowania efektów rehabilitacji. Monitorowanie tego procesu odbywało się w formie przyjętego wzoru Karty oceny indywidualnej efektów rehabilitacji zawodowej i społecznej pracownika ZAZ Galeria Apteka Sztuki<sup>23</sup>. Oceny sporządzano dwukrotnie w ciągu roku<sup>24</sup>. Dokument zawierał trzy pozycje: „sytuacja zdrowotna”, „kompetencje społeczne” i „kompetencje zawodowe”, a kończył się „rekomendacją zespołu programowego ZAZ”. Po zbadaniu ocen dla 15 uczestników ZAZ, stwierdzono jednak, że dokumenty sporządzane były w sposób ogólnikowy, opisy sytuacji zdrowotnej, kompetencji społecznych i zawodowych były diagnozą sytuacji, a nie oceną, która odnosiłaby się do stopnia realizacji celów określonych w IPR. Ponadto kolejne oceny często były powtórzeniem wcześniejszych, a rekomendacje zespołu programowego ograniczały się do „rekomendacji” bądź „braku rekomendacji” do dalszej pracy w ZAZ. Oceny były zatwierdzane przez kierownika ZAZ, ale żadna nie była podpisana przez członków zespołu. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. II str. 114-134, t. III str. 60-81 i 82-353)

Osoby niepełnosprawne pracowały w kilku działach w ZAZ. W Dziale Marki odpowiadały za promocję Galerii, kontakty z mediami, organizację imprez, eventów, sprzedaż dzieł sztuki. W Dziale Administracyjnym prowadziły kompleksową dokumentację, obsługiwały sekretariat i korespondencję, odbierały telefony, tworzyły grafiki pracy. W Dziale IT udzielały wsparcia IT, obsługiwały Helpdesk. W Dziale Produkcji i Transportu wykonywały codzienne prace porządkowe, obsługiwały wystawy i wernisaże, przewoziły prace plastyczne.

ZAZ zapewniał im także bogatą ofertę rehabilitacji społecznej, zawodowej i zdrowotnej, w tym m.in.: szkolenia, doradztwo zawodowe, wsparcie motywująco-aktywizujące, zebrania pracowników, wsparcie społeczno-zawodowe. Rehabilitacja grupowa w ZAZ polegała na regularnych spotkaniach społeczności. Część spotkań miała charakter ćwiczeniowy (warsztatowy). Spotkania odbywały się cyklicznie i były dokumentowane (podpisywane przez pracowników). Zestawienia zawierały datę, dzień tygodnia, rodzaj rehabilitacji oraz podpis uczestnika. Na dokumencie nie były jednak określone godziny tych zajęć.

---

<sup>20</sup> Dalej: IPR lub program.

<sup>21</sup> Doboru próby dokonano w sposób celowy – zbadano pięć IPR sporządzonych dla uczestników ZAZ z najdłuższym stażem oraz pięć dla uczestników ZAZ, którzy odeszli na otwarty rynek pracy. Pozostałe pięć IPR dobrano w sposób losowy.

<sup>22</sup> Dz. U. z 2021 r. poz. 573, ze zm., dalej: ustawa o rehabilitacji.

<sup>23</sup> Dalej: ocena efektów rehabilitacji lub ocena.

<sup>24</sup> Zgodnie z § 13 ust. 6 rozporządzeniem w sprawie ZAZ zespół powinien dokonywać okresowo, nie rzadziej niż raz w roku, oceny efektów rehabilitacji, w tym sprawności zawodowej i społecznej, oraz w miarę możliwości modyfikować IPR i określać możliwości i formy dalszej rehabilitacji po zakończeniu realizacji tych programów.

Pracownicy ZAZ byli przygotowywani przez doradcę zawodowego do podejmowania zadań i wyzwań zawodowych zmierzających do zdobycia i utrzymania zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Aktywizacja ta obejmowała naukę przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, ćwiczenie rozmów rekrutacyjnych, poszukiwanie adekwatnych ofert pracy do posiadanych kompetencji zawodowych, analizę tych ofert, wysyłanie aplikacji na konkretne stanowiska pracy, badanie i eksplorowanie rynku pracy. Pracownicy tworzyli wspólnie z doradcą zawodowym własne dokumenty aplikacyjne, zawierające CV, list motywacyjny, rekomendacje, gromadzili potwierdzenia posiadanego wykształcenia, zaświadczenia o ukończonych kursach. Doradca zawodowy omawiał z pracownikami ZAZ ich postępy oraz cele/obszary do rozwoju na najbliższe miesiące. Dla wszystkich osób (poza jedną), które były gotowe do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy, opracowywano plan zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, nieopracowanie takiego planu dla jednej osoby wynikało z faktu, że pracownik odpowiednio przygotowany w ZAZ, samodzielnie znalazł sobie pracę poza Zakładem, nie informując wcześniej, że bierze udział w rekrutacji.

W ZAZ prowadzono także rehabilitację indywidualną. Zatrudniona w ZAZ pielęgniarka na bieżąco prowadziła dokumentację medyczną, dotyczącą stanu zdrowia poszczególnych pracowników. Pracownicy byli zobowiązani do udzielania informacji na temat aktualnego stanu zdrowia i aktualnych zaleceń lekarskich, aby mogły być one uwzględnione w codziennej pracy danej osoby. Zarówno karty zdrowia prowadzone przez pielęgniarkę, jak i indywidualne karty pracy doradcy zawodowego były przechowywane w ich archiwach i nie były włączane do dokumentacji uczestników ZAZ, w której przechowywano IPR i Oceny efektów rehabilitacji.

(akta kontroli t. II str. 22-29, 40-104, t. VI str. 1-297 i 298-307)

Na podstawie dokumentacji nie było możliwe precyzyjne określenie czasu, jaki był przeznaczony w ZAZ na rehabilitację dla poszczególnych pracowników. Nie prowadzono dzienników zajęć rehabilitacyjnych, określających czas ich trwania dla poszczególnych osób. Kontrola dokumentów dla 15 uczestników ZAZ wykazała także, że rehabilitacja grupowa i indywidualna odbywała się głównie w czasie pracy, co było niezgodne z § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ZAZ. Nie było ani jednego wniosku o wydłużenie rehabilitacji do 120 minut. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. II str. 40-104, t. VI str. 298-307)

Stowarzyszenie nie realizowało w okresie kontrolowanym zadań na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji. Jednostka prowadząca ZAZ nie otrzymała również dofinansowania robót budowlanych.

(akta kontroli t. II str. 15)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sporządzanie indywidualnych programów rehabilitacji zawodowej i społecznej w sposób ogólnikowy oraz niezgodny z § 13 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ZAZ:
  - W żadnym z programów dla 15 uczestników ZAZ, których dokumentację objęto badaniem, nie określono w sposób zindywidualizowany celu i spodziewanych efektów, rodzaju planowanych indywidualnych działań w zakresie rehabilitacji, ani indywidualnych terminów oceny postępów w realizacji IPR (przewidywano dwie oceny rocznie dla wszystkich wskazując miesiące w odstępie pół roku). IPR nie były aktualizowane, niezależnie od długości zatrudnienia w ZAZ, a harmonogram planowanych działań

ograniczał się w kolejnych latach do dopisania zwrotu „kontynuacja zadań” bez określenia konkretnych działań i dat. Było to niezgodne z § 13 ust. 3 pkt 2-4 rozporządzenia w sprawie ZAZ.

- W czterech z 15 objętych kontrolą IPR nie określono osób odpowiedzialnych za realizację programu, pomimo że zgodnie z § 13 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia w sprawie ZAZ powinny je zawierać.
- Cztery z 15 objętych kontrolą programów nie zawierało podpisów wszystkich członków zespołu programowego, pomimo że zgodnie z § 13 ust. 3 programy przygotowuje zespół, a nie pojedynczy jego członkowie. W trzech IPR widniał podpis tylko głównej księgowej, powołanej w skład trzyosobowego zespołu programowego, a w jednym IPR były podpisy tylko dwóch członków zespołu – księgowej i pielęgniarki.

(akta kontroli t. II str. 29, 120-127, t. III str. 82-353)

2. Sporządzanie ocen efektów rehabilitacji dla wszystkich objętych badaniem uczestników ZAZ w sposób niezgodny z § 13 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ZAZ:

- Żadna z kart oceny indywidualnej efektów rehabilitacji zawodowej i społecznej dla objętych badaniem uczestników ZAZ nie zawierała konkretnej daty dziennej sporządzenia (jedynie miesiąc).
- Dokumenty nie zawierały ocen efektów rehabilitacji, w tym sprawności zawodowej i społecznej odnoszących się do celów zaplanowanych w IPR, tylko opisy przypominające diagnozę, a 10 z 49 zbadanych kart ocen sytuacji zdrowotnej, kompetencji społecznych i zawodowych było powtórzeniem opisów z wcześniejszych kart.
- Ocena zespołu programowego ograniczała się do „rekomendacji pracownika do dalszej pracy w ZAZ” lub „braku rekomendacji do dalszej pracy w ZAZ”.
- Żadna ocena nie zawierała rekomendacji do modyfikacji IPR ani nie określa możliwości i formy dalszej rehabilitacji po zakończeniu programów.
- Żadna z ocen nie zawierała podpisów członków zespołu programowego, chociaż powinna być sporządzana przez zespół programowy.

(akta kontroli t. II str. 29, 120-127, t. III str. 82-353)

3. Sporządzanie planów zatrudnienia u innego pracodawcy w sposób niezgodny z § 13 ust. 7 i 8 rozporządzenia w sprawie ZAZ:

- Dla jednego z sześciu pracowników, którzy podjęli zatrudnienie na otwartym rynku nie opracowano planu zatrudnienia.
- Żaden z pięciu opracowanych w ZAZ w okresie kontrolowanym planów zatrudnienia nie zawierał daty sporządzenia.
- Żaden z planów nie zawierał oceny możliwości osób, dla których był opracowany.
- Pod żadnym z planów nie było podpisów zespołu programowego, pomimo, że zgodnie z § 13 ust. 7 rozporządzenia w sprawie ZAZ, kierownik ZAZ opracowuje ten dokument z udziałem zespołu.
- Tylko pod trzema z pięciu planów był podpis pracownika, którego dokument dotyczył, w tym jeden czytelny.
- Przy opracowywaniu planów kierownik ZAZ nie współpracował z właściwym miejscowo powiatowym urzędem pracy w poszukiwaniu odpowiedniego miejsca pracy.



- We wszystkich planach został określony nowy pracodawca, co wskazuje, że dokumenty przygotowywano dla osób, dla których znaleziono już nowego pracodawcę.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że brak podpisów pod dokumentami wynikał z przeoczenia. Jednocześnie podała, że dokumenty sporządzane były w sposób ogólny, jednak szczegółowe obszary do pracy były wpisywane w konsultacjach doradczych i omawiane podczas spotkań personelu. Stwierdziła, że w wyniku kontroli NIK dostrzeżono potrzebę zmian w tym zakresie i wpisywania bardziej szczegółowych i zindywidualizowanych działań podejmowanych na bieżąco oraz aktualizowania ich. Zespół programowy dokonywał oceny efektów rehabilitacji zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ZAZ. Oceny okresowe obejmujące rehabilitację zdrowotną, społeczną i zawodową dokonywane i sporządzane były zazwyczaj co pół roku. Modyfikacja IPR powinna być dokonywana zgodnie z tymi przepisami w miarę potrzeb. Nie modyfikowano ich i nie tworzone nowych IPR, ze względu na brak zmian w sytuacji życiowej, społecznej i zawodowej ww. osób. Karty ocen były sporządzane przez doradcę zawodowego w konsultacji z pozostałymi członkami zespołu programowego ZAZ. Stowarzyszenie stworzyło profesjonalny, zintegrowany wewnętrzny i samodzielny model wsparcia zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, w skład którego wchodzi Zespół Zawodowy (trenerzy pracy, doradcy zawodowi) oraz agencja pośrednictwa pracy. W jej ocenie, w zestawieniu z tymi możliwościami oferta PUP nie wydaje się być wystarczająco ukierunkowana na potrzeby osób ze szczególnymi niepełnosprawnościami. Nieopracowanie planu zatrudnienia dla jednego pracownika wynikało z poinformowania przez niego o zamiarze odejścia już po otrzymaniu pracy poza strukturami ZAZ.

(akta kontroli t. III str. 216, 265, 289, 308, 323, t. II str. 22-29, 120-127)

4. Organizowanie zajęć rehabilitacyjnych dla uczestników ZAZ w czasie pracy, co było niezgodne z § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ZAZ.

Wszystkie cotygodniowe grupowe zajęcia rehabilitacyjne odbywały się w ZAZ w czasie pracy. Ograniczenie czasu pracy na rzecz rehabilitacji nie zostało określone w regulaminie ZAZ. Przeciwnie, z § 4 ust. 1 pkt 5a regulaminu ZAZ wynika, że Pracodawca jest zobowiązany w szczególności organizować pracę w sposób zapewniający pełne wykorzystanie czasu pracy.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że chociaż wszystkie cotygodniowe grupowe zajęcia rehabilitacyjne odbywały się w godzinach pracy, jednak nie wliczano w nie wykonywanych zadań zawodowych. Rehabilitacja odbywała się w godzinach pracy ze względu na prośby ze strony pracowników ZAZ, którzy wnioskowali o to, by nie musieć zostawać w miejscu pracy po godzinach. Argumentowali to zmęczeniem oraz np. korzystaniem z psychoterapii w czasie wolnym. Po godzinach pracy uczestniczyli oni natomiast np. w szkoleniach zewnętrznych doskonalących umiejętności zawodowe i społeczne dla całego zespołu ZAZ. Ponadto organizowano wydarzenia kulturalne, wernisaże, oprowadzenia autorskie i kuratorskie, w których pracownicy uczestniczyli w formie rehabilitacji społecznej, a które odbywały się w godzinach późno popołudniowych lub wieczornych, już po zakończeniu pracy. Jej zdaniem, odpowiednikiem dzienników zajęć w ZAZ były karty indywidualnej rehabilitacji, podpisywane przez pracowników niepełnosprawnych w połączeniu z rejestrem czasu pracy oraz raportami z rehabilitacji. Ponadto mieli oni sporządzane przez doradcę zawodowego karty indywidualnej konsultacji oraz karty medyczne sporządzane przez pielęgniarkę. W ocenie Prezes Stowarzyszenia, w ZAZ odbywa się rehabilitacja w wymiarze ok. 5 godzin tygodniowo, co daje średnią minimum 60 minut dziennie.

(akta kontroli t. II str.120-127, t. VI str. 1-307)

5. Niesporządzenie przez kierownika ZAZ corocznych planów działalności gospodarczej zakładu, mimo iż obowiązek taki wynikał z regulaminu ZAZ<sup>25</sup>.

Zgodnie z regulaminem ZAZ kierownik zakładu powinien corocznie opracowywać plan działalności zakładu, zawierający w szczególności: określenie rodzaju działalności wytwórczej lub usługowej dostosowanej do możliwości i umiejętności zatrudnionych osób niepełnosprawnych, projekt technologii z określeniem czynności i oprzyrządowania stanowisk pracy, stosownie do potrzeb zatrudnionych osób niepełnosprawnych, plan sprzedaży, plan ekonomiczny działalności gospodarczej. Plan ten powinien być zatwierdzany przez Zarząd Główny Stowarzyszenia.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że kierownik ZAZ wraz z główną księgową przygotowuje plany kont dotyczące wydatkowania środków (w tym środków pozyskanych w ramach działalności gospodarczej), w formie Preliminarzy sporządzanych odpowiednio do dnia 18 września i 30 września każdego roku, obejmujących kolejny rok kalendarzowy. Zapowiedziała też, że regulamin ZAZ zostanie w tym zakresie zaktualizowany i skorygowany.

(akta kontroli t. I str.82-95, t. II str. 128-134)

#### OCENA CZĄSTKOWA

Stowarzyszenie będące organizatorem ZAZ podejmowało działania mające na celu rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, a osiągnięte efekty miały trwały charakter. Skuteczność działań obniżały jednak nieprawidłowości związane z opracowywaniem IPR, ocen efektów aktywizacji oraz planów zatrudnienia u innego pracodawcy w sposób niezgodny z rozporządzeniem w sprawie ZAZ.

#### OBSZAR

## 2. Legalność i gospodarność wykorzystania środków

### 2.1 Spełnienie warunków do ubiegania się o dofinansowanie na tworzenie i działanie zakładów aktywności zawodowej

#### Opis stanu faktycznego

W okresie przeprowadzania kontroli NIK (stan na dzień 1 września 2022 r.) oraz na koniec każdego z lat objętych kontrolą w ZAZ zatrudnione były 32 osoby, w tym 24 osoby niepełnosprawne (75%) oraz ośmiu pracowników personelu (25%), co oznacza, że ZAZ spełniał określony z art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji wymóg zatrudniania co najmniej 70% osób niepełnosprawnych w ogóle osób zatrudnionych. Z dniem 1 listopada 2012 r. Stowarzyszenie utraciło status ZAZ<sup>26</sup>, w związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, polegającą na nieosiągnięciu przez siedem z 15 miesięcy (w objętym kontrolą Wojewody okresie od 1 lipca 2012 r. do 16 września 2013 r.) wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie 70%. W 2014 r. na wniosek Stowarzyszenia Wojewoda Mazowiecki przyznał mu ponownie status zakładu aktywności zawodowej<sup>27</sup> i w kolejnych latach potwierdzał, że prowadzona przez Stowarzyszenie Galeria „Apteka Sztuki” ZAZ „posiada status zakładu aktywności zawodowej od 12 listopada 2014 r.”<sup>28</sup>. Wnioskując o ponowne przyznanie statusu ZAZ, Stowarzyszenie przekazało Mazowieckiemu Urzędowi Wojewódzkiemu decyzję Państwowej Inspekcji Pracy (dalej: PIP) stwierdzającą, że budynki ZAZ spełniają warunki określone w art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji dotyczące przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych, a także dostępności do nich<sup>29</sup>.

<sup>25</sup> Regulamin ZAZ zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego Stowarzyszenia z dnia 5 lipca 2017 r. (dalej: regulamin ZAZ).

<sup>26</sup> Decyzja Wojewody Mazowieckiego nr 632/2014 r.

<sup>27</sup> Decyzja nr 2259/2014.

<sup>28</sup> Zaświadczenie S/5/22 z 11 stycznia 2022 r.

<sup>29</sup> Decyzja PIP z 5 listopada 2014 r.

Także oględziny kontrolerów NIK wykazały, że budynek ZAZ był przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – zarówno pracowników jak i odwiedzających galerię gości (podjazd, toalety, drzwi, oznakowania, brak progów itd.).

(akta kontroli t. I str. 65-66, 90-100, 104-106, 211-215, t. VI str. 308-320)

Szczegółowym badaniem objęto akta osobowe 20 pracowników ZAZ<sup>30</sup>. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Wszyscy posiadali aktualne orzeczenia o niepełnosprawności, a osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, również potwierdzenie autyzmu, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej. Żadna z objętych badaniem osób nie posiadała skierowania z PUP ani w przypadku osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, nie została skierowana przez radę programową warsztatu terapii zajęciowej.

(akta kontroli t. III str. 1-42)

## 2.2 Prawidłowość dokumentowania kosztów oraz sporządzania sprawozdań w związku z realizacją finansowanych ze środków PFRON zadań

Opis stanu faktycznego

W okresie kontrolowanym w Stowarzyszeniu obowiązywała Polityka rachunkowości, określająca przejęte przez jednostkę zasady rachunkowości. W księgach pomocniczych Stowarzyszenia wyodrębniono analityczne konta księgowe. Ewidencjonowane na nich koszty były zgodne z wykazywanymi w sprawozdaniach z realizowanych zadań. Kwoty podane w rozliczeniach były zgodne z zapisami właściwych kont analitycznych. Stowarzyszenie składało roczne sprawozdania merytoryczne i finansowe. Sprawozdania finansowe poddawane były badaniu przez biegłego rewidenta. Sprawozdanie za rok 2019 zostało zaopiniowane negatywnie – biegły rewident ocenił, że sprawozdanie nie przedstawia rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej Stowarzyszenia oraz jej wyniku finansowego. Uznał natomiast, że zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych. Opinia za 2020 r. była pozytywna, biegły zasugerował jednak aktualizację Polityki rachunkowości, co Stowarzyszenie zrealizowało. Opinii za 2021 r. do dnia zakończenia kontroli (23 września 2022 r.) nie sporządzono. Przychody z działalności statutowej Stowarzyszenia w latach objętych kontrolą wynosiły: w 2019 r.-8651,5 tys. zł (w tym 7450,6 tys. zł dotacji), w 2020 r.-10 639,7 tys. zł (w tym 9637,4 tys. zł dotacji), w 2021 r.-11 278,3 tys. zł (w tym 9936,4 tys. zł dotacji). Koszty wynosiły odpowiednio: 8578,7 tys. zł, 10 471 tys. zł i 11 865,8 tys. zł.

(akta kontroli t. I str. 121-202, 209-321, t. V str. 1-344)

Koszt działalności ZAZ w latach 2019, 2020 i 2021 wynosił odpowiednio:

|                                                 | 2019         | 2020         | 2021         |
|-------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|
| Koszt działalności ZAZ ogółem, w tym:           | 959          | 1 134,7      | 1 122,1      |
| 1) ze środków PFRON przekazanych wg algorytmu   | <b>538,9</b> | <b>660,7</b> | <b>623,1</b> |
| 2) ze środków samorządu województwa             | <b>0</b>     | <b>53,7</b>  | <b>102,6</b> |
| 3) z innych środków:                            | <b>420,1</b> | <b>420,3</b> | <b>396,3</b> |
| a) z PFRON (bez pośrednictwa Wojew. Maz.) SODiR | 322          | 343          | 366,2        |
| b) z własnych organizatora                      | 3            | 14,9         | 14,5         |
| c) ze sprzedaży wyrobów i usług                 | 93,8         | 45,1         | 15           |
| d) z innych źródeł (pozyskane)                  | 1,2          | 17,3         | 0,7          |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia (dane w tys. zł.).

<sup>30</sup> Doboru próby dokonano w sposób losowy. Badaniem objęto akta osobowe 10 pracowników ZAZ ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 10 ze stopniem umiarkowanym.

Jak wynika z powyższej tabelki, działalność ZAZ finansowano głównie ze środków Funduszu przekazywanych wg algorytmu. W latach 2020-2021 ZAZ otrzymywał także dotacje ze środków własnych samorządu województwa mazowieckiego. W okresie kontrolowanym Stowarzyszenie jako organizator ZAZ otrzymywało następujące dotacje:

- Na podstawie aneksów do umowy z 2015 r. o dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładu aktywności zawodowej<sup>31</sup> w latach 2019-2022 Stowarzyszenie otrzymało środki z PFRON w wysokości odpowiednio: 546 tys. zł<sup>32</sup>, 691,9 tys. zł<sup>33</sup>, 643 tys. zł<sup>34</sup> oraz 654,44 tys. zł<sup>35</sup>.
- Na podstawie umowy z 2020 r. z reprezentującym Województwo Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej<sup>36</sup> o dofinansowanie ze środków samorządu województwa kosztów działania zakładu aktywności zawodowej<sup>37</sup> oraz aneksów do niej ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego<sup>38</sup> Stowarzyszenie otrzymało środki w 2020 r., 2021 r. oraz 2022 r. w wysokości odpowiednio: 106 tys. zł<sup>39</sup>, 118,6 tys. zł<sup>40</sup> oraz 128 tys. zł<sup>41</sup>.

(akta kontroli t. I str. 446-447, t. II str. 32-37, 138-527, 118-120)

Stowarzyszenie zgodnie z obiema umowami zobowiązane było do składania do MCPS sprawozdań kwartalnych z działalności ZAZ, zawierających informacje o środkach wydatkowanych, do 5 dnia miesiąca rozpoczynającego następną kwartał na formularzu stanowiącym załącznik do umowy. Z 17 złożonych w tym czasie sprawozdań kwartalnych, sześć złożono z przekroczeniem tego terminu – od jednego do sześciu dni. Z jednodniowym opóźnieniem zostały także złożone dwa z trzech sprawozdań rocznych z realizacji umowy na dofinansowanie ze środków PFRON (w dniu 16 zamiast marca roku następnego). Sprawozdania roczne z realizacji dofinansowania środkami własnymi samorządu województwa zostały złożone w terminie (do 15 stycznia roku następnego). Po uwagach MCPS, Stowarzyszenie dokonało odpowiednich korekt sprawozdań.

Niewykorzystane środki z dotacji były zwracane na początku stycznia kolejnego roku. Z dotacji ze środków PFRON za lata 2019, 2020 i 2021 zwrócono odpowiednio: 7 tys. zł, 31,2 tys. zł i 31,3 tys. zł. Ze środków samorządu województwa zwrócono za lata 2020 i 2021 odpowiednio 52,3 tys. zł i 16 tys. zł. MCPS bez zastrzeżeń przyjęło kwotę zwrotów dotacji.

Ostateczne rozliczenie dotacji ze środków własnych samorządu województwa zostały przez MCPS dokonane 25 lutego 2021 r. i 25 marca 2022 r. Dotacje ze środków PFRON za lata 2019 i 2020 zostały rozliczone odpowiednio 26 listopada i 23 lipca. Dotacja za rok 2021 do dnia zakończenia kontroli NIK nie została jeszcze przez MCPS rozliczona.

(akta kontroli t. II str.32-37, t. V str. 345-402)

Szczegółowym badaniem objęto 75 dowodów księgowych<sup>42</sup> na łączną kwotę 295,9 tys. zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydatkowania środków na

<sup>31</sup> Umowa nr 43/3/15 z 23 kwietnia 2015 r.

<sup>32</sup> Aneks nr 13 do umowy nr 43/3/15 zawarty 9 grudnia 2018 r.

<sup>33</sup> Aneks nr 15 do umowy nr 43/3/15 zawarty 30 listopada 2020 r.

<sup>34</sup> Aneks nr 19 do umowy nr 43/3/15 zawarty 9 września 2021 r.

<sup>35</sup> Aneks nr 21 do umowy nr 43/3/15 zawarty 26 listopada 2021 r.

<sup>36</sup> Dalej: MCPS.

<sup>37</sup> Umowa nr 1/MCPS/04/2020/B/ON z 28 kwietnia 2020 r.

<sup>38</sup> Dalej: samorząd województwa.

<sup>39</sup> Umowa jw.

<sup>40</sup> Aneks nr 1 do umowy nr 1/MCPS/04/2020/B/ON zawarty 31 maja 2021 r.

<sup>41</sup> Aneks nr 2 do umowy nr 1/MCPS/04/2020/B/ON zawarty 10 maja 2022 r.

<sup>42</sup> Doboru próby dokonano częściowo w sposób celowy, częściowo losowy. Zbadano: 30 dowodów księgowych na wydatki ze środków własnych samorządu województwa, w tym dziewięć dotyczących usług realizowanych na

koszty działania ZAZ określone umowach na dofinansowanie oraz rozporządzeniu w sprawie ZAZ.

Wpływy do zakładowego funduszu aktywności<sup>43</sup> w latach 2019, 2020 i 2021 wyniosły odpowiednio: 47,7 tys. zł, 44,5 tys. zł oraz 46,2 tys. zł. Z ZFA wydatkowano w latach objętych kontrolą odpowiednio: 47,9 tys. zł, 48,3 tys. zł oraz 46 tys. zł. Na podstawie zbadania próby 15 dowodów księgowych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie finansowania ze środków ZFA kosztów działania ZAZ określonych w rozporządzeniu w sprawie ZAZ.

Stwierdzono nieprawidłowości dotyczące korekt w opisach sześciu z 75 zbadanych faktur. Wartość dowodów księgowych, w których stwierdzono nieprawidłowości wynosiła 14 tys. zł. Ustalenia w tym zakresie przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. IV str. 1-350, t. II str. 118-120, 135-138)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na sporządzeniu korekt w opisach sześciu z 75 zbadanych dowodów księgowych niezgodne z art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>44</sup>. W opisach czterech dowodów księgowych<sup>45</sup> nie było podpisów osoby upoważnionej oraz dat przy skreśleniach naniesionych ręcznie, a w opisach dwóch dowodów księgowych<sup>46</sup>, pomimo skreślenia i podpisu osoby upoważnionej – brak było daty naniesienia poprawki, mimo iż wymóg taki wynika z ww. przepisu.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że doszło do tego przez przeoczenie. Nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli t. IV str. 1-350, t. II str. 118-120, 135-138)

OCENA CZĄSTKOWA

Stowarzyszenie spełniało warunki ubiegania się o dofinansowanie organizacji i prowadzenia ZAZ. Przekazywało do MCPS sprawozdania kwartalne oraz finansowe z działalności ZAZ oraz prawidłowo rozliczało uzyskane dotacje, a niewykorzystane środki zwracało na właściwy rachunek. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły sporządzania korekt dowodów księgowych niezgodnie z ustawą o rachunkowości. Zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli i nie miały wpływu na ogólną ocenę działalności ZAZ.

## IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sporządzanie indywidualnych programów rehabilitacji zawodowej i społecznej, okresowych ocen efektów rehabilitacji oraz planów zatrudnienia u innego pracodawcy w sposób zgodny z rozporządzeniem w sprawie ZAZ.
2. Organizowanie rehabilitacji niepełnosprawnych uczestników ZAZ w sposób zgodny z wymogami rozporządzenia w sprawie ZAZ.

podstawie umów z osobami fizycznymi (pięć z 2020 r. i cztery z 2021 r.) oraz 21 dotyczących największych kwot (10 z 2020 r. i 11 z 2021 r.); 30 dowodów księgowych na wydatki finansowane ze środków PFRON (po 10 z każdego roku objętego badaniem) oraz 15 dowodów księgowych dokumentujących wydatkowanie środków z zakładowego funduszu aktywności, w tym pięć na najwyższe kwoty z lat 2019-2021.

<sup>43</sup> Dalej: ZFA.

<sup>44</sup> Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

<sup>45</sup> F 19607450, 12/04/2021/Ok, CW/2021/02/006098, 1323/MAG/2021.

<sup>46</sup> FAV/2523142, FV00081/2021.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 30 września 2022 r.

Kontrolerzy  
Anna Marszałek-Rochowicz  
Doradca ekonomiczny

.....  
*podpis*

Bartłomiej Ślusarczyk  
Specjalista kontroli państwowej

.....  
*podpis*

Najwyższa Izba Kontroli  
Departament Pracy,  
Spraw Społecznych i Rodziny  
p.o. Dyrektor  
Dariusz Rogowski

.....  
*podpis*